

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10 и 123/12) и член 68 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/07, 90/09 и 67/10), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А **за изменување и дополнување на Одлуката за управување со** **ризиците** **(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 165/12)**

1. Во Одлуката за управување со ризиците („Службен весник на Република Македонија“ бр. 42/11), во точката 3 алинеја 16, точката на крајот од алинејата се заменува со точка и запирка и се додаваат две нови алинеи 17 и 18 коишто гласат:

„- Регулаторен капитал за покривање на ризиците е капиталот потребен за покривање на ризиците утврден согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот (во понатамошниот текст: методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот);

- Интерен капитал за покривање поединечен ризик претставува процена на износот на тековните и идните потреби за капитал за покривање поединечен ризик на кој е или може да биде изложена банката во своето работење. Збирот на сите интерни капитали за покривање на поединечните ризици на кои е или може да биде изложена банката го дава вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците.“

2. Во точката 5 алинеја 3, зборовите: „интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот“, се заменуваат со зборовите: „утврдување на интерниот капитал“.

3. Во точката 6 алинеја 2, зборовите: „интерното утврдување и оценката на потребната адекватност на капиталот“, се заменуваат со зборовите: „утврдувањето на интерниот капитал“.

4. Во точката 12 по алинејата 1 се додава нова алинеја 2 којашто гласи:

„- го спроведува процесот на утврдување на интерниот капитал;“

Алинеите 2, 3, 4, 5, 6 и 7 стануваат алинеи 3, 4, 5, 6, 7 и 8.

5. Насловот на главата III.3 се менува и гласи: „ПРОЦЕС НА УТВРДУВАЊЕ НА ИНТЕРНИОТ КАПИТАЛ НА БАНКАТА“.

6. Во точката 28 став 1 и 2, зборовите: „интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот“, се заменуваат со зборовите: „утврдување на интерниот капитал“.

7. Точката 29 се менува и гласи:

„Банката е должна да го спроведува процесот на утврдување на интерниот капитал најмалку еднаш годишно и при секоја значајна промена во профилот на ризичност.

Вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците е најмалку еднаков на регулаторниот капитал за покривање на ризиците, а треба да е повисок од регулаторниот капитал доколку банката утврди дека е потребно:

- повисоко ниво на интерен капитал за покривање на поединечните ризици опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, во споредба со нивото на капитал утврдено согласно со таа методологија;
- дополнителен интерен капитал за покривање на останатите материјални ризици коишто не се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.

Во случаите од ставот 2 од оваа точка, банката е должна да го обезбеди и да го одржува нивото на сопствени средства, односно на стапката на адекватност на капиталот, утврдени согласно со процесот на утврдување на интерниот капитал.

Банката е должна да ја извести Народната банка за резултатите од процесот на утврдување на интерниот капитал и да го достави Извештајот за процесот на утврдување на интерниот капитал, најдоцна до 15. март во годината на која се однесува Извештајот.

Доколку банката, заради значајна промена во профилот на ризичност или на барање на Народната банка, спровела процес на утврдување на интерниот капитал во текот на годината, должна е да го достави Извештајот за процесот на утврдување на интерниот капитал, во рок од 30 дена по завршувањето на целиот процес.

Согласно со Законот за банките и подзаконските акти коишто произлегуваат од овој закон, Народната банка може да побара од банката да изврши измени во процесот на утврдување на интерниот капитал и/или да одржува повисоко ниво на сопствени средства од нивото од ставот 3 од оваа точка, доколку утврди дека процесот на утврдување на интерниот капитал и/или вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците не одговараат на профилот на ризичност на банката и/или нејзиното опкружување.“

8. Во точката 30 став 1, зборовите: „интерно утврдување и оцена на потребната адекватност на капиталот“, се заменуваат со зборовите: „утврдување на интерниот капитал“.

По ставот 1 се додава нов став 2 којшто гласи:

„При воспоставувањето и документирањето на процесот на утврдување на интерниот капитал, банката ги следи насоките дадени во анексот бр. 7 од оваа одлука.“

9. Во точката 31, по ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3 коишто гласат:

„Банка којшто е подредено лице во банкарска група и не е предмет на консолидирана супервизија, не е должна да воспостави процес на утврдување на интерниот капитал, но е должна на банката којашто е предмет на консолидирана супервизија да ѝ ги обезбеди сите потребни податоци и информации заради утврдување на вкупниот интересен капитал за покривање на ризиците на банкарската група.

Банката којашто е предмет на консолидирана супервизија, должна е да воспостави процес на утврдување на интерниот капитал на поединечна и на консолидирана основа.“

10. Во точката 32 по ставот 1 се додава нов став 2 којшто гласи:

„По исклучок на ставот 1 од оваа точка, филијалите на странски банки и штедилниците не се должни да ги применуваат одредбите од делот III.3 и анексот 7 од оваа одлука.“

11. Во точката 34, ставот 2 се брише.

12. Точката 35 се брише.

13. Во прилозите, на крајот на листата се додаваат зборовите: „Анекс бр. 7 - Основни елементи на процесот на утврдување на интерниот капитал“.

14. По анексот бр. 6 се додава нов анекс бр. 7 којшто гласи:

„АНЕКС БР. 7

Основни елементи на процесот на утврдување на интерниот капитал

1. Основни принципи за воспоставување и примена на процесот на утврдување на интерниот капитал

1. Воспоставувањето соодветен процес на утврдување на интерниот капитал (ПИК) подразбира спроведување на следниве фази:

- идентификување на материјалните ризици;
- мерење или оценка на поединечните материјални ризици и утврдување на соодветниот износ на интересен капитал за покривање на поединечен ризик;
- утврдување на вкупниот интересен капитал за покривање на ризиците, и
- споредба на износот на сопствените средства на банката со вкупниот интересен капитал за покривање на ризиците и преземање активности за достигнување и/или одржување на потребниот износ на сопствени средства.

2. Имајќи ги предвид основните фази на ПИК, тој вклучува и квалитативни елементи коишто треба да го поддржат воспоставувањето и одржувањето ефикасен систем за управување со ризиците. Во таа насока, обезбедувањето повисок износ на капитал за покривање на ризиците не се смета како соодветна замена за слаб и неефикасен систем за управување со ризиците.

При воспоставувањето и примената на ПИК, банката треба постојано да ги има предвид следниве принципи¹:

- **принцип на одговорност** - воспоставувањето и примената на ПИК е одговорност на банката и таа треба да обезбеди негова документираност и соодветни образложенија за опфатот, методологиите и постапките што се користат во рамките на тој процес,
- **принцип на пропорционалност** - ПИК мора да одговара на природата, големината и сложеноста на финансиските активности на банката, нејзиниот систем за управување со ризиците и пристапите што ги применува за утврдување на регулаторниот капитал,
- **принцип на материјалност на ризиците** - ПИК мора да ги опфати оние ризици коишто имаат или можат да имаат значително влијание врз тековните и идните потреби на сопствени средства.
- **принцип на ориентираност кон иднината** - ПИК треба да го опфати влијанието на деловниот циклус, факторите од опкружувањето коишто можат негативно да влијаат врз соодветноста на капиталот за покривање на ризиците, развојниот план и деловната политика на банката и нивната зависност од макроекономските фактори, како и резултатите од спроведените стрес-тестирања.

3. ПИК треба да е јасен и разбирлив, со што ќе се обезбеди: негова единствена примена од страна на сите лица вклучени во неговото спроведување и оценка на неговата соодветност од страна на Народната банка.

2. Идентификување на материјалните ризици

4. Банката треба да ги утврди сите ризици на кои е изложена во своето работење, а потоа да ги издвои материјалните од нематеријалните ризици.

Банката го врши издвојувањето на материјалните од нематеријалните ризици, односно идентификувањето на материјалните ризици, врз основа на интерно дефинирани критериуми коишто треба да ги користи на постојана основа.

За потребите на ПИК, банката не мора сите ризици од точката 4 став 2 од оваа одлука да ги смета за материјални ризици, доколку, согласно со интерно дефинираните критериуми, за одредени ризици утврди дека не се материјални за нејзиното работење. Тоа значи дека за сите ризици коишто

¹ Принципите за воспоставување и примена на ПИК произлегуваат од основните насоки и принципи содржани во Упатството за примена на процесот на супервизорската оценка согласно со вториот столб на Базелската спогодба, изработено од Европскиот банкарски орган (Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2, CEBS, January 2006).

банката ги смета за нематеријални, треба да има пишан документ којшто ќе ги содржи причините поради кои тие ризици се класифицирани како нематеријални.

5. Ризиците коишто банката ги идентификувала како материјални ризици и за кои утврдува интерен капитал можат да се поделат во следниве четири групи:

- 1) **Ризици коишто се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот:** кредитен ризик, пазарен ризик, валутен ризик и оперативен ризик;
- 2) **Ризици коишто не се целосно опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот:** оперативен ризик на кој може да биде изложена банката како резултат на воведувањето нови производи и процеси и слично;
- 3) **Ризици коишто воопшто не се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот:** ликвидносен ризик, ризик на каматните стапки од портфолиото на банкарските активности, ризик од концентрација на изложеноста на банката, ризик на земјата, стратегиски ризик, репутациски ризик и други ризици;
- 4) **Ризици од надворешното опкружување** - произлегуваат од макроекономското, деловното или регулаторното опкружување во кое работи банката.

Поделбата на ризиците во групите од ставот 1 од оваа точка не значи дека банката треба да има утврдено материјални ризици во секоја од наведените групи. Одредена група ризици може да остане празна, доколку банката утврди дека нема материјални ризици коишто ѝ припаѓаат на таа група или доколку одреден ризик, поради своите карактеристики, може да биде вклучен и во некоја од останатите групи ризици.

6. При идентификувањето и мерењето или оценката на материјалните ризици опфатени во ПИК, банката ги следи барањата пропишани со оваа одлука или посебните подзаконски акти донесени врз основа на Законот за банките коишто се однесуваат на управувањето со одделни ризици.

3. Мерење или оценка на ризиците

7. Банката е должна да ја дефинира методологијата за мерење или оценка на поединечните ризици којашто ја користи за утврдување на интерниот капитал за покривање на поединечните ризици и да го документира и образложи методот или пристапот за мерење на мерливите ризици и начинот на оценка на немерливите ризици.

8. При мерењето на првата група ризици од точката 5 од овој анекс (ризици коишто се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот), банката може:

- 1) да го користи пристапот пропишан во методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот (регулаторен пристап), или

- 2) да користи интерен пристап за утврдување на интерниот капитал за покривање на соодветниот ризик (интерен пристап).

Во случаите од потточка 2) од оваа точка, банката треба да обезбеди објаснувања за причината поради која го користи избраниот пристап и за разликите во однос на пристапот пропишан со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.

Доколку збирот на интерните капитали за покривање на ризиците коишто се опфатени со методологијата за адекватноста на капиталот е понизок од вкупниот износ на регулаторниот капитал, во утврдувањето на вкупниот интерен капитал се вклучува износот на регулаторниот капитал.

9. При мерењето/оценката на останатите три групи ризици од точката 5 од овој анекс, банката треба да развие сопствени квантитативни или квалитативни пристапи/методологии за мерење/оценка на ризиците.

10. Интерниот пристап на банката за мерење/оценка на поединечен ризик од точка 8 став 1 потточка 2) и од точка 9 од овој анекс треба да одговара на профилот на ризичност на банката и на карактеристиките на процесот на управување со тој ризик. Банката може да го утврди интерниот капитал за покривање на поединечен ризик и со користење напредни техники за мерење на ризиците - економски модели коишто користат математички или статистички методи, доколку тие модели повеќе одговараат на природата и големината на банката.

11. Без разлика на пристапот којшто го користи банката за утврдување на интерниот капитал за покривање поединечен ризик, банката треба да располага со детални објаснувања за пристапот и соодветно да ги документа сите негови елементи, како на пример: претпоставките од кои поаѓа интерниот пристап, временската серија што се користи, интервалот на доверба, дозволеният степен на субјективност (пр. користење стручни мислења), начинот на поврзување на квантитативните со квалитативните фактори (доколку се користат и двата вида фактори), начинот и фреквенцијата на тестирање на пристапот и на неговите резултати, условите под кои можат да се извршат промени во пристапот и во неговите елементи, лицата одговорни за развој и промена на пристапот и слично.

12. При утврдувањето на интерниот капитал за покривање на поединечните ризици банката треба да ги има предвид и резултатите од стрес-тестирањето, спроведено врз основа на правилата за стрес-тестирање дефинирани во оваа одлука и во посебните подзаконски акти донесени врз основа на Законот за банките.

Стрес-тестирањето е еден од елементите којшто ѝ овозможува на банката да го следи принципот на ориентираност кон иднината (англ. forward-looking) и треба да ги опфати сите идентификувани материјални ризици и да го покрива истиот временски период опфатен со ПИК.

Заради опфаќање на ризиците од надворешното опкружување, од особено значење е стрес-тестирањето да вклучи и посебни сценарија за влијанието на негативните движења на макроекономските фактори врз

интерниот капитал и сопствените средства на банката. Овој вид сценарија треба да ја опфатат поврзаноста меѓу макроекономските фактори (БДП, девизниот курс, општото ниво на каматната стапка, буџетскиот дефицит, странските инвестиции, извозот итн.) и мерилата за ризик на банката (стапката на нефункционални кредити, ОДП, пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности, стапките на ликвидност, стапките на поврат на активата и капиталот и слично).

Резултатите од спроведеното стрес-тестирање треба соодветно да бидат земени предвид при утврдувањето на интерниот капитал за покривање на поединечните ризици и на вкупниот интерен капитал.

Резултатите од стрес-тестирањето можат да поттикнат преземање и на други активности од страна на органите на банката, поврзани со квалитативните елементи на ПИК за управување со ризиците (ревидирање на интерните лимити на изложеност, зајакнување на системот на внатрешна контрола, зајакнување на системот за известување, промени во политиката на цени итн.).

4. Утврдување на вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците

13. Вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците се добива како збир на интерните капитали за покривање на поединечните (материјални) ризици.

За потребите на утврдување на вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците, Народната банка нема да ги признава ефектите од диверзификацијата и поврзаноста (корелацијата) помеѓу одделните ризици.

14. Банката ги прикажува вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците, начинот на кој се добива неговата вредност, како и основните карактеристики и елементи на ПИК во Извештајот за процесот на утврдување на интерниот капитал, којшто е составен дел на овој анекс.

Покрај Извештајот од ставот 1 од оваа точка, банката може да достави до Народната банка и каква било друга документација, доколку смета дека таа е значајна за соодветна оценка на ПИК од страна на Народната банка.

5. Споредба на износот на сопствените средства и вкупниот интерен капитал

15. Банката треба да ги идентификува и да ги образложи сите разлики помеѓу износот на регулаторниот капитал и вкупниот интерен капитал.

16. Доколку износот на вкупниот интерен капитал е поголем од износот на регулаторниот капитал, банката треба да ги утврди тековните и идните потреби за сопствени средства.

Доколку тековниот износ на сопствените средства е понизок, еднаков или малку повисок од износот на вкупниот интерен капитал, банката е должна да преземе активности за достигнување и одржување на потребното

ниво на сопствени средства и да изработи капитален план којшто треба да се однесува најмалку на период од следните три години. Капиталниот план треба да ги содржи активностите коишто ќе ги преземе банката заради достигнување и/или одржување на потребното ниво на сопствени средства (пр. докапитализација, промена во политиката за исплата на дивиденди, промени во структурата на активата и слично).

17. Утврдениот вкупен интерен капитал за покривање на ризиците, тековните и идните потреби за сопствени средства, како и сите останати резултати од спроведувањето на ПИК треба да бидат соодветно вклучени во развојниот план и деловната политика на банката.

6. Управување со ризиците како дел од ПИК

18. ПИК претставува составна компонента на системот за управување со ризиците и треба да овозможи негово унапредување и зајакнување. Од тој аспект, тој треба да ги следи правилата и барањата содржани во оваа одлука.

19. Банката треба да ги користи резултатите од ПИК најмалку во следниве процеси:

- дефинирање и следење на спроведувањето на стратегијата и политиката/политиките за управување со ризиците;
- дефинирање и унапредување на организациската поставеност на управувањето со ризиците;
- дефинирање на прифатливото ниво на ризик;
- планирање и
- донесување значајни деловни одлуки (пр. при воведување нов производ и/или активност, влез на нови пазари итн.).

20. Во рамките на надлежноста за одобрување, следење и оценка на стратегијата за управување со ризиците, Надзорниот одбор на банката:

- го одобрува општиот пристап при ПИК и ја следи неговата примена,
- се грижи за соодветна промена на воспоставениот ПИК во случај на значајни промени во стратегијата за управување со ризиците, профилот на ризичност и видот и обемот на активности на банката и нејзиното надворешното опкружување, како и промени заради исполнување на барањата предвидени со оваа одлука,
- ги одобрува и го следи спроведувањето на капиталните планови,
- се грижи резултатите од ПИК, пред сè утврдените тековни или идни потреби на сопствени средства, да бидат вклучени во развојниот план и деловната политика на банката.

21. Во рамките на надлежностите за воспоставување и спроведување на стратегијата за управување со ризиците и за редовна оценка на системот за управување со ризиците, Одборот за управување со ризиците на банката:

- го воспоставува и го следи ПИК и презема активности за негово унапредување,
- ги следи резултати од ПИК и нивното влијание врз потребниот износ на сопствени средства,

- дава препораки до Надзорниот одбор за покривање на тековните и идните потреби на сопствени средства,
- ја оценува соодветноста на пристапот што се користи за мерење или оценка на ризиците и утврдувањето на вкупниот интересен капитал за покривање на ризиците и дава препораки за негово унапредување/ревидирање,
- се грижи за соодветна вклученост на ПИК и на неговите резултати во системот за управување со ризиците.

22. Во рамките на надлежноста за спроведување на ПИК, Управниот одбор на банката:

- обезбедува услови да бидат опфатени сите ризици на кои е или може да биде изложена банката,
- ги дефинира критериумите за идентификување на материјалните ризици,
- го дефинира пристапот што се користи за мерење или оценка на ризиците и утврдувањето на вкупниот интересен капитал за покривање на ризиците,
- ги изработува и ги спроведува капиталните планови,
- ги одобрува и ги спроведува сите интерни акти коишто се однесуваат на спроведувањето на ПИК,
- ги идентификува организациските единици и/или лицата одговорни за спроведување на одделните компоненти на ПИК, особено на единиците/лицата одговорни за утврдување на интерниот капитал за покривање на поединечните ризици и на вкупниот интересен капитал,
- обезбедува услови сите вработени во банката коишто се вклучени во ПИК да го разбираат и да го применуваат на единствен начин,
- обезбедува документираност на процесот.

23. Информативниот систем (системот за известување) на банката треба да обезбеди изработка на извештаи коишто ќе овозможат соодветно и навремено известување за воспоставениот ПИК на органите на банката, на Народната банка и на останатите заинтересирани страни (пр. надворешниот ревизор, матичното лице, доколку банката е член на банкарска група во Република Македонија или во странство, на супервизорскиот орган надлежен за супервизија на матичното лице на банката и слично).

Извештаите за ПИК треба да ги содржат најмалку следниве информации и податоци:

- 1) опис на пристапите користени за утврдување на интерниот капитал и на разликите во однос на пристапите пропишани со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот;
- 2) опис на стрес-тестирањето коешто банката го има предвид при ПИК и опис на неговите резултати;
- 3) износ на интерниот капитал за покривање на поединечен ризик и на вкупниот интересен капитал и на тековните и идните потреби на сопствени средства;
- 4) преземени активности за достигнување/одржување на потребното ниво на сопствени средства.

Банката треба да ги определи организациските единици или лицата одговорни за изработка и доставување на дефинираните извештаи, како и да ја дефинира фреквенцијата на изработка и доставување на извештаите до соодветните органи/лица (надворешни или внатрешни).

Покрај преземањето соодветни мерки, извештаите треба да се користат и за унапредување на постојниот ПИК, како и за развој и унапредување на постојните политики, интерни акти, правила и практики на банката.

24. Надзорниот одбор на банката е должен да го вклучи ПИК во воспоставениот систем на внатрешна контрола и ревизија.

Службата за внатрешна ревизија е должна, на редовна основа, да врши ревизија на ПИК, неговото спроведување, како и на спроведувањето на мерките преземени врз основа на резултатите на ПИК.

Извештај за процесот на утврдување на интерниот капитал

1. Општи податоци

Име и седиште на банката	
Период на кој се однесува Извештајот	1.1._____ до 31.12._____
Лице за контакт	
Телефон и електронска пошта	
Организациска единица	
Член/членови на Управниот одбор надлежен/надлежни за изработката на Извештајот*	
Потпис/и*	

*Доколку е потребно, може да се додаваат редови.

2. Идентификување на материјалните ризици

2.1. Листа на ризици на кои е или може да биде изложена банката

Ризик	Дефиниција на ризикот	Образложение зошто ризикот не е значаен	Третман во ПИК	
			Мерлив (ДА/НЕ)	Немерлив (ДА/НЕ)
Нематеријални ризици				
Материјални ризици				
(се наведуваат интерните акти на банката со кои се определува начинот на идентификување на материјалните ризици)				

3. Мерење или оценка на материјалните ризици и утврдување на интерниот капитал за покривање поединечен ризик

3.1. Мерење на ризиците

Ризик	Пристап	
	Регулаторен пристап (РП)	Интерен пристап (ИП)
1	2	3
Ризици коишто се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот*		
Кредитен ризик		
Оперативен ризик**		
Валутен ризик		
Пазарен ризик		
Ризици коишто не се целосно опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот***		
Ризици коишто воопшто не се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот***		
Ризици од надворешното опкружување***		

* Се пополнува онаа колона којашто му одговара на пристапот што го користи банката, при што во соодветната колона се внесува кратенката за пристапот што се користи: РП или ИП. Пример: доколку банката користи интерен пристап, во последната колона внесува ИП.

Доколку банката користи интерен пристап за мерење на ризиците којшто им одговара на барањата за користење напредни пристапи за мерење на кредитниот, оперативниот или пазарниот ризик дефинирани во Базелската капитална спогодба (Базел II), во последната колона внесува: ИПИРБ.

** Доколку банката за потребите на методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот користи пристап на базичен индикатор, а за потребите на утврдувањето на интерниот капитал за покривање на оперативниот ризик користи стандардизиран пристап, ја пополнува третата колона и внесува: ИПСП. Доколку банката користи различни пристапи за мерење на одделните ризици коишто се дел од оперативниот ризик (пр. ризик од несоодветност на информациските системи, ризик од перење пари, правен ризик и слично), додава дополнителни редови под редот за оперативниот ризик за секој одделен ризик.

***За сите останати ризици, банката ја пополнува само последната колона. За ризиците чиешто мерење е предвидено со друг подзаконски акт на Народната банка (пр. ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности), банката назначува дали го користи пропишаниот пристап или друг

интерен пристап (доколку банката го користи пропишаниот пристап, во третата колона внесува: ИПРП).

3.2. Опис на интерните пристапи за мерење на ризиците

Ризик	Опис на пристапот

Во оваа табела се вклучуваат ризиците коишто банката ги мери со користење на интерниот пристап (трета колона од табелата 3.1). За секој ризик одделно, банката задолжително ги внесува следниве податоци и информации:

- дали станува збор за квантитативен или квалитативен пристап за мерење/оценка на ризиците или пристапот претставува комбинација на квантитативни и квалитативни фактори,
- опис на претпоставките на кои се заснова пристапот,
- опис на статистичките/математичките параметри на кои се заснова пристапот (доколку се користат модели за мерење на ризикот),
- разлики со регулаторниот пристап (за ризиците коишто се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот и за ризиците чиешто мерење е предвидено со друг подзаконски акт на Народната банка),
- начинот и фреквенцијата на тестирање на пристапот и на неговите резултати и организациската единица или надворешното лице задолжени за вршење на тестирањето (доколку тестирањето го врши надворешно лице се наведуваат основните податоци за лицето, неговото искуство во користењето/тестирањето модели, причината поради која банката го избрала тоа лице, периодот за кој е склучен договор за вршење тестирање од страна на надворешното лице и слично),
- интерниот акт или интерните акти со кои е пропишан пристапот за мерење на ризикот.

3.3. Опис на стрес-тестирањето коешто се има предвид при ПИК

Ризик	Износ на интерен капитал заради стрес-тестирањето (во 000 денари)	Опис на спроведеното стрес-тестирање (претпоставки и постапка)

Во оваа табела се прикажуваат сите стрес-тестирања извршени од страна на банката коишто се имаат предвид при ПИК, без разлика дали банката утврдила повисок износ на интерен капитал за покривање поединечен ризик заради стрес-тестирањето, или не.

Во последната колона се дава опис на претпоставките, симулациите или сценаријата и постапката на извршеното стрес-тестирање за секој одделен ризик.

Доколку стрес-тестирањето претпоставува комбинација на повеќе симулации/сценарија со кои се опфатени повеќе ризици, а банката може да го подели потребниот износ на интерен капитал по одделни ризици, тогаш ги

пополнува редовите за сите ризици опфатени со стрес-тестирањето (во последната колона се внесува исто објаснување за сите ризици вклучени во стрес-тестирањето). Доколку банката не може да го подели потребниот износ на интерен капитал по одделни ризици, тогаш се пополнува редот за ризикот за кој е утврдено дека тоа стрес-тестирање има најголемо влијание. Притоа, во последната колона банката задолжително ги наведува сите останати ризици коишто биле опфатени со стрес-тестирањето.

4. Утврдување на вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците

во 000 денари

Ризик	Регулаторен капитал	Интерен капитал
Ризици коишто се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот		
Кредитен ризик		
Оперативен ризик*		
Валутен ризик		
Пазарен ризик		
Ризици коишто не се целосно опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот		
Ризици коишто воопшто не се опфатени со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот		
Ризици од надворешното опкружување		
Вкупен интерен капитал за покривање на ризиците		

*Доколку банката користи различни пристапи за мерење на одделните ризици коишто се дел од оперативниот ризик (пр. ризик од несоодветност на информациските системи, ризик од перење пари, правен ризик и слично) и врз таа основа утврдила посебен интерен капитал за секој од тие ризици, додава дополнителни редови под редот за оперативниот ризик за секој одделен ризик и го наведува интерниот капитал за секој од ризиците за кои користи посебен пристап.

5. Споредба на сопствените средства и вкупниот интерен капитал за покривање на ризиците

5.1. Состојба на 31.12 во претходната година

во 000 денари

Регулаторен капитал	
Вкупен интерен капитал за	

покривање на ризиците	
Разлика помеѓу вкупниот интерен капитал и регулаторниот капитал	
Сопствени средства	

5.2. Капитален план

во 000 денари

	Тековна година	Тековна година + 1	Тековна година + 2
Вкупен интерен капитал*			
Тековни и идни потреби за сопствени средства			
Планирана стапка на адекватност на капиталот			
Планирана стапка на основен капитал/актива пондерирана според ризиците			
Активности за достигнување на потребниот износ на сопствени средства:			
емисија на акции			
субординирани инструменти			
хибридни инструменти			
задржување на добивката			
намалување на активата			
...			

(Се дава детален опис на активностите што ќе ги преземе банката за достигнување и/или одржување на тековните и идните потреби од сопствени средства, вклучувајќи и случаи кога банката врши претворање на еден капитален инструмент во друг.)

*Вкупниот интерен капитал за следните две години (тековна година +1 и +2) претставува предвидување на банката за можниот износ на вкупен интерен капитал имајќи ги предвид резултатите од тековниот ПИК, профилот на ризици на банката, развојниот план и деловната политика. Доколку капиталниот план на банката се однесува на повеќе од три години, банката додава соодветен број колони (за сите дополнителни години).

6. Управување со ризиците

Организациска структура (се наведуваат органите, организациските единици и лицата вклучени во воспоставувањето и примената на ПИК, заедно со нивните надлежности и линиите на известување во врска со ПИК)
Ажурирање на ПИК (се наведуваат случаите кога се врши ажурирање на ПИК, интерните акти со кои е дефинирано ажурирањето, како влијае промената во развојниот план и деловната политика на банката врз ПИК, кој орган е надлежен за иницирање

измени во ПИК)
Документираност на ПИК (се наведуваат сите интерни акти коишто се однесуваат на спроведувањето на ПИК и органите/организациските единици надлежни за изработка и донесување на тие акти)
Систем на известување (листа на извештаите што се изработуваат за потребите на ПИК, органите/лицата - надворешни и внатрешни, до кои се доставуваат тие извештаи и фреквенцијата на изработка и доставување на извештаите)
Внатрешна и надворешна ревизија (опис на последната оценка на ПИК од страна на Службата за внатрешна ревизија: кога е спроведена, кој бил опфатот и кои се заклучоците и наодите) (опис на последната оценка на ПИК од страна на надворешниот ревизор: кога е спроведена, кој бил опфатот и кои се заклучоците и наодите) (мерки коишто се преземени врз основа на наодите на внатрешната и/или надворешната ревизија и кој е одговорен за преземање и следење на преземените мерки)

Банката дава детален одговор на сите прашања опфатени во табелата."

15. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе почне да се применува од 1.1.2013 година.

Банките се должни да се усогласат со одредбите на оваа одлука најдоцна до 1.8.2013 година и да го достават Извештајот за процесот на утврдување на интерниот капитал за периодот 1.1.-31.12.2013 година, најдоцна до 1.9.2013 година.

О бр. 02-15/XIII-1/2012
20 декември 2012 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов